

מראי מקומות- בבא מציעא ק"י

מחה עליו הלוח. אבל היכא דתפס לגמר
שלא ברשות, אז אפי' במלתא דעבידא
לאגליי מוציאין מידו, ולא חיישינן לטירחא
דב"ד.

(ה) **אר"י, מלוה נאמן במגו דאי בעי אמר לקוחה**
היא בידי- הק' התוס' רי"ד, הא לעיל אמר ר'
יהודה דקרקע בחזקת בעלי' קיימת, ולמה גם
שם לא אמרי' שיש לו מגו דאי בעי אמר
לקוחה היא בידי. ותי' דצ"ל דמיירי דהי' ידוע
שהשדה אצלו במשכנתא, רק דלא ידוע
לכמה שנים. א"נ, דמיירי שהי' כבר ערער
הלוח עליו קודם סיום הג' שנים, רק דלא
הספיק לתובעו לדין ולסלקו מן השדה עד
שאכל המלוה הפירות, ומש"ה אינו יכול
לטעון לקוחה היא בידי [ולכא' תי' זו דלא כהש"ך בשם
ריטב"א שהבאנו לעיל]. עוד תי' **הריטב"א ישנים**
בשם הר"ש דמיירי דכבר הוחזר שטר
משכונה ללוח, וא"כ ודאי אינו יכול לטעון
לקוחה היא בידי.

(ו) **במגו דאי בעי אמר לקוחה היא בידי- ע'**
ברמב"ן בב"ב (לב:) שכ' דע"פ מה שפרש"י
בסוגיין, וכן מוכרח, דמיירי שבא לאחר שלש
שנים, נמצא דלכא' הוי מגו להוציא, דהא
לכא' הקרקע בחזקת בעליה קיימת, ומ"מ
אמרי' כאן מגו, וראי' מזה דמגו להוציא
אמרי'. וע' **בריטב"א ישנים** כאן דכ' "ולא
מיקרי לאפוקי ממונא כיון שהקרן מוחזק
בידו במשכונא". וע"ע בבית הלוי (ג', ל"ג,
ד"ה והנה הרמב"ן), דכ' דאע"ג דלעיקר דין
הקרקע נחשבים הבעלים הראשונים
למוחזקים בה, מ"מ כיון דהמלוה דר עכשיו
בקרע, א"כ נחשב הוא למוחזק כלפי
הפירות, ולכן אי"ז נחשב מגו להוציא [ואולי זהו
ג"כ כוונת הריטב"א ישנים].

(ז) **מאי טעמא, האי שטרא כיון דלגוביינא קאי,**
וכו'- פרש"י, ולא אמרי' מגו, שהדברים
מוכיחין דרמאי הוא, שאמר אבד השטר,
ואי"ז דומה לשטר מקח, וכו'. ובסברת ר'
יהודה, דס"ל דאכן אמרי' דיש כאן מגו, כ'
המאירי דסכ"ס הי' יכול לטעון שאבד השטר
ולקוחה היא בידו, ועל מה שהי' יכול לטעון

(א) **מלוה אמר שלש, לוח אמר שתי- העיר הנ"י**
(סו: בדפיו) בשם הר"ן, למה לא אמרי'
דהשטר מסייע להלוח, דכמו כן אמרי' לעיל
(ד:) דסתם לשון רבים משמע שתיים, וא"כ
לימא דה"ה כאן יש ראי' דשתיים הוא. ותי'
"דכיון שהניחו לוח למלוה לאכול פירות של
שנה שלישית, איתרע לי' סהדותא דשטרא".

(ב) **והלכתא כוותי' דר' כהנא דאמר פירות**
באחזקת אוכליהן, וכו'- ומסקי' דזהו רק
משום דהוי מילתא דעבידא לגלויי. והק'
הבי"ח (חו"מ קל"ז, א'), למה צריכין לזה,
הרי קיי"ל (ע"פ הגמ' בב"ב לג:) דמי שאוכל
פירות בשדה של חבירו וטען דבעל השדה
מכר לו הפירות, נאמן, ואין מוציאין הפירות
מידו. וביאר רשב"ם שם שהוא משום דלא
חציף איניש למיחת לשדה של חבירו ולאכול
פירותיו. וא"כ, למה כאן לא אמרי' כן, ורק
משום הסברא דמלתא דעבידא לגלויי ומשום
טירחא דב"ד אמרי' דאין מוציאין הפירות
מידו. ותי' דכיון דכאן מסייע לי' שטרא, א"כ
לא אמרי' כ"כ דלא חציף. והש"ך (שם, א')
תי' להיפוך, דהשטר שתי שנים משמע [ולכא'
כוונתו, דא"כ משמע טפי דשל הבעל הקרקע הם, וסברא דלא חציף
וכו' אינו מוציא מסברא אלימתא דסיוע שטרא]. ועוד תי',
דכיון דמעיקרא ירד ברשות, א"כ שפיר י"ל
דחציף.

(ג) **הכא מילתא דעבידא לאיגלויי היא, וכו'- כ'**
התוס' הרא"ש, דאין הביאור דר' כהנא מודה
לר"נ דקרקע בחזקת בעלי' קיימת, רק דשאני
הכא דהוי טירחא לב"ד, דאי"ז מסתבר [וק"ק,
אם יכולין אנו לחלק כן לדינא, למה אין שייך לומר דר' כהנא ס"ל
לחלק כן. וע"ע בתוס' הרא"ש סברא אחרת למה לא הי' רוצה לפרש
דבזה פליגין]. אלא באמת פליגי בכל גווני, ור"כ
ס"ל דאפי' בלא טירחת ב"ד נמי אמרי'
דהפירות בחזקת בעליהן קיימת, רק דהגמ'
בא ליישב הסתירה בהלכות, ואמרי' דבמקום
טירחא דב"ד אזלי' כשי' ר' כהנא.

(ד) **מילתא בעבידא לאיגלויי- כ' הש"ך (חו"מ**
שי"ז, ח') בשם הריטב"א בפ"ק, דמה דאמרי'
דבמילתא דעבידא לגלויי אין מוציאין מידו,
זהו רק כשתופס קצת ברשות, כמו כאן דלא

נוטל השבח בלא שום דמים. ואי לא מסיק בהו שיעור שבחא ג"כ, א"כ גם אם השביח אביהם שקלי הוצאה מהבע"ח. ותי' דמסתבר דאפי' אי מסיק בי' שיעור ארעא ושבחא, לא אמרי' דבע"ח נוטל כל השבח בלא דמים מן היתומים. ואינו דומה ללוקח, דהלוקח הוי כיוורד שלא ברשות, דלא הו"ל ליקח לה, ואילו היתומים ירושה ממילא הוא, וברשות ירדו, וא"כ היכא דהם השביחו, הם נוטלים כל השבח (או קרקע ממש או דמים אם עשאה אפותיקי). וע"ע בנמוקי יוסף (סז). בדפיו) שכ' דיתומים אית להו שבחא משום דהו"ל כמתנה, ויפה כח מתנה מכח מכר. וע"ע בתורת חיים בהמשך הסוגיא, דכ' בשם תוס' בב"ק (צו.) דשאני יתומים שאין להם על מי לחזור, משא"כ בלוקח שיכול לחזור על המוכר.

(א) המקבל שדה מחבירו לשבוע א' בשבע מאות זוז, השביעית מן המנין - פי' השטמ"ק, דמלבד מה שאין לו עוד שנה לאחר שביעית, הרי הוא ג"כ מכוין שיהי' השדה לפניו בשביעית, דהיינו למשטח בה פירי, ולהכי לא אמר שיהי' מקבלו לשש שנים, אלא אמר לשון שבוע. ועפ"ז פי' המעיני החכמה הא דמתני' מיירי בחוכר דוקא, דאילו במקבל, הרי הוא מקבל להיות חלק של הפירות של עבודתו לבעה"ב, וזה אין שייך בשטיחת פירותיו, וא"כ, מדלא קאמר שש שנים, אלא קאמר שבוע, ע"כ בחוכר קאמר. אולם ע' במגיד משנה (שכירות ח', ג') דכ' דודאי משנה זו בין בחכירות ובין בקבלנות קאמר, וע"ש איך שביאר הגמ' לעיל דמשמע דרק ב' משניות ראשונות היו בין בחוכר ובין בקבלן.

(ב) שכיר שבת וכו' יצא ביום - פי' הרי"י מלוניל דהיינו דנשלם מעת לעת של השבת, וכו', באמצע היום.

(ג) מנין לשכיר יום שגובה כל הלילה... ומנין לשכיר לילה שגובה כל היום, וכו' - כ' הרמב"ם (בספר המצוות, לא תעשה רל"ח) דאין אלו שתי מצוות, אלא שתי לאוין באין רק להשלים דיני המצוה, אבל מצוה א' הוא. אולם ע' ביראים דבסי' קכ"ו הביא הלאו דלא

אנו דנין נוק, הרי לכאוי בכל מגו במקום עדים ה"י יכול לטעון כן, ומ"מ אמרי' דמגו במקום עדים לא אמרי', וע"ע.

(ח) אלא מעתה, האי משכנתא דסורא... היכא דכבשי' לשטר משכנתא ואמר לקוחה היא בידי ה"נ דמהימן - פרש"י, דלר"י פריך, דאמר אי בעי אמר לקוחה היא בידי. ותמה תוס', הא ודאי נאמן, דהא חזקת הבתים חזקתן ג' שנים. וע"ש מה שהק' עוד, ולבסוף פי' דכוונת הגמ' הוא לשאול שאלה, מה יעשה הממשכן כדי שלא יהי' המלוה יכול לטעון עליו לקוחה היא בידי, דסבר הגמ' דמחאה לא מהני אא"כ טוען דגזילה היא בידו. וע' בתוס' רי"ד דכ' דודאי הקו' הוא רק לר"י, דבשלמא אם אמרת דלא אמרי' מגו, והיינו משום דהאי לא יטעון לקוחה היא בידי, משום דמירתת, שמא יבואו בני אדם שנמצאו בעת המשכנתא, ויעידו וימצא שקרן לכל העולם, א"כ ה"נ לא חשו חכמים להאי קלקולא משום דמירתת, ומילתא דלא שכיחא היא, ולא גזרו בה רבנן. אבל לר' יהודה, דחשיב לי' מגו ולא אמר דמירתת, א"כ ה"נ ניחוש דלמא באמת יטעון הכי, וא"כ למה תקנו משכנתא דסורא.

(ט) רב נחמן אמר, הכל כמנהג המדינה - ויוצא למסקנת הגמ', דר"נ ס"ל דלעולם הולכין בתר מנהג המדינה, ולא אמרי' דבעה"ב נאמן במגו דהי' יכול לומר שכירי ולקיטי הוא. ויש לעי', למה באמת אינו נאמן במגו. וכ' הנמוקי יוסף (סז. בדפיו) "דלא אמרי' מגו לבטולי מנהג המדינה... הו"ל האי מגו כמגו במקום עדים". וכע"ז אי' במאירי, דכ' דמאחר דמודה לו דאריסו הוא, הו"ל כמודה דעשה כמנהג אריסות. ובשטמ"ק בשם ר' יהונתן אי' דלא אמרי' מגו משום דשכירי ולקיטי קלא אית לי' ולכאוי יש נפק"מ בין הנ"י ור' יהונתן, אם נאמן לומר דשכירו או לקיטו הוא, דלפי הנ"י והמאירי ודאי נאמן, ורק אינו נאמן לבטל מנהג המדינה משום המגו, אבל לפי ר' יהונתן לכאוי אינו נאמן לומר דשכירו או לקיטו הוא, משום דקלא אית להו, ויש לעי'.

(י) יתומים אומרים אנו השבחנו ובע"ח אומר אביכם השביח על מי להביא ראיי - הק' הריטב"א ישנים בשם הראב"ד, למאי נפק"מ מי השביחו, ממ"נ, אי מסיק בהו כשיעור ארעא ושבחא, א"כ אפי' השביחו יתומים נוטל הכל, דהא אמר שמואל לקמן דב"ח

תלין, ובסי' קל"ה הביא הא דלא תבא עליו
השמש, ומשמע דס"ל דב' לאווין הן.

יד) ואימא איפכא, שכירות אינה משתלמת אלא
בסוף- דהיינו, דכיון דאין השכירות
משתלמת אלא בסוף, ולא נגמר מלאכתו עד
סוף היום או הלילה, א"כ נמצא דחיוב לשכיר
יום הוא בלילה, וחיוב לשכיר לילה ביום. וכ'
התוס' הרא"ש דמכאן ראי' לפי' ר"י דלעיל
דפועל מן התורה עושה מלאכה עד הלילה,
דאי לאו הכי, מצי לאוקומי לא תבא עליו
השמש בשכיר יום. וזהו כמש"כ תוס' לעיל
(קו: ד"ה דקיימא), דהפועלים נכנסים רק
בצאה"כ, ודלא כרש"י שם, שכ' שנכנסו
הפועלים בשעה עשירית, ודברי רש"י צ"ע
[אם לא אמרי' דכיון דע"כ חיוב דשכיר לילה הוא ביום, דעובד עד
עמוד השחר, א"כ ע"כ קרא דלא תלין בשכיר יום קאי, וצ"ע].

טו) מלמד שאינו עובר אלא עד בקר ראשון
בלבד- כ' הנמוקי יוסף (סז: בדפיו) בשם
הר"ן דה"ה דבשכיר לילה אינו עובר ביומו
תתן שכרו אלא ביום ראשון בלבד. אולם כ'
השטמ"ק דנראה דדוקא לאיסור בל תלין
אמרי' כן, אבל לשאר חיובי דשכירות, ואף
לאיסור דלא תבא, עובר לעולם, הואיל ולא
כתיב בהו ייתור למעוטינהו מיום ראשון
ואילך.

טז) עובר משום בלא תשהא- כ' הרמב"ם
(שכירות י"א, ה') שהוא לאו של דבריהם.
וע"ע בערוך השלחן (חו"מ של"ט, י'), שכ'
דעובר בלאו זה דדברי קבלה בכל רגע
ששוהה.